

Prasības attiecībā uz vielām izstrādājumos

Dokumenta mērķis ir sniegt vienkāršu skaidrojumu par galvenajām prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos

3.0. redakcija
2017. gada decembris

JURIDISKS PAZIŅOJUMS

Šā dokumenta mērķis ir palīdzēt lietotājiem pildīt savus pienākumus saskaņā ar *REACH* regulu. Tomēr atgādinām lietotājiem, ka *REACH* regulas teksts ir vienīgā autentiskā juridiskā atsauce un ka šajā dokumentā sniegtā informācija nav juridisks atzinums. Tikai lietotājs ir atbildīgs par informācijas izmantošanu. Eiropas Ķīmikāliju aģentūra neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā sniegtās informācijas iespējamo lietošanas veidu.

Atsauce:	ECHA-17-G-26-LV
Kataloga numurs:	ED-05-17-184-LV-N
ISBN:	978-92-9020-227-1
DOI:	10.2823/5857
Publ. datums:	2017. gada decembris
Valoda:	LV

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (*ECHA*) gatavo *REACH* vadlīniju "vienkāršotas" redakcijas, lai attiecīgie Aģentūras publicētie *REACH* vadlīniju dokumenti kļūtu pieejamāki nozares uzņēmumiem. Tā kā šie dokumenti ir sagatavoti īsu pārskatu veidā, tie neietver visu informāciju, kas sniegta vadlīniju nesaīsinātajā redakcijā. Tādēļ šaubu gadījumā iesakām meklēt papildu informāciju vadlīniju nesaīsinātajā redakcijā.

Atruna: Šis ir sākotnēji angļu valodā publicētā dokumenta darba tulkojums. Oriģināldokuments ir pieejams *ECHA* tīmekļa vietnē.

© Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, 2017

Ja rodas jautājumi vai piezīmes saistībā ar šo dokumentu, lūdzam iesniegt tos, izmantojot informācijas pieprasījuma veidlapu (minot atsauces norādi un izdošanas datumu). Informācijas pieprasījuma veidlapa ir atrodamā *ECHA* tīmekļa vietnes sadaļā "Kontakti":
<http://echa.europa.eu/contact>.

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra

Pasta adrese: p.k. 400, FI-00121, Helsinki, Somija
Adrese apmeklējumiem: Annankatu 18, Helsinki, Somija

Satura rādītājs

1. IEVADS.....	4
2. BŪTISKI SAPRAST	4
2.1 Kas ir izstrādājums?	4
2.2 Kas ir vielu paredzētā izdalīšanās vidē no izstrādājumiem?	5
2.3 Kas ir kandidātu saraksta vielas?	5
3. KAM VARĒTU BŪT PIENĀKUMI ATTIECĪBĀ UZ VIELĀM IZSTRĀDĀJUMOS SASKAŅĀ AR REACH REGULU?.....	5
3.1 Uzņēmumi, kas izgatavo izstrādājumus.....	5
3.2 Uzņēmumi, kas importē izstrādājumus.....	5
3.3 Uzņēmumi, kas piegādā izstrādājumus.....	6
4. KĀDI PIENĀKUMI ATTIECAS UZ VIELĀM IZSTRĀDĀJUMOS SASKAŅĀ AR REACH REGULU?	6
4.1 Prasības attiecībā uz kandidātu saraksta vielām izstrādājumos.....	9
4.1.1 Informācijas sniegšana par vielām izstrādājumos	9
4.1.2 Paziņošana par vielām izstrādājumos	9
4.2 Prasības attiecībā uz vielām, kam no izstrādājumiem paredzēts izdalīties vidē	10
4.2.1 Izstrādājumos iekļautu vielu reģistrācija.....	10
5. PRAKTISKI NORĀDĪJUMI, LAI KONSTATĒTU PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ VIELĀM IZSTRĀDĀJUMOS.....	11
5.1 Lēmuma pieņemšana par to, vai objekts ir izstrādājums.....	11
5.2 Lēmuma pieņemšana par to, vai ir paredzēta vielas izdalīšanās vidē	13
5.3 Koncentrācijas un tonnāžas noteikšana attiecībā uz izstrādājumos iekļautu kandidātu saraksta vielu	13
5.4 Piemērojamības noteikšana attiecībā uz atbrīvojumiem no paziņošanas pienākuma	15
6. KĀ IZPILDĪT PIENĀKUMU SNIEGT INFORMĀCIJU PAR VIELĀM IZSTRĀDĀJUMOS	15
7. KUR ATRAST PAPILDU NORĀDĪJUMUS?.....	16

Attēlu rādītājs

1. attēls. Kompleksu objektu veidi.....	5
2. attēls. Vispārīgi procesi pienākumu noteikšanai saistībā ar vielām izstrādājumos saskaņā ar 7. un 33. pantu	8
3. attēls. Plūsmas diagramma, kas attēlo lēmuma pieņemšanu par to, vai objekts ir izstrādājums.....	12

Tabulu rādītājs

1. tabula. Pienākumi attiecībā uz vielām izstrādājumos	6
2. tabula. Scenāriji, kas atspoguļo, kā noteikt kandidātu saraksta vielas koncentrāciju izstrādājumos (masas procentos)	13

1. Ievads

Šajās vadlīnijās īsumā ir skaidroti Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (*REACH* regula) noteikumi, ko piemēro attiecībā uz vielām izstrādājumos.

Šīs vadlīnijas īsumā ir paredzētas to uzņēmumu vadītājiem un lēmumu pieņēmējiem, kas izgatavo, importē un/vai piegādā izstrādājumus Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ; turpmāk saukta vienkārši par "ES")¹, jo īpaši, ja viņiem ir neliela pieredze ķīmisko vielu reglamentācijas jautājumos. Pēc šā dokumenta izlasīšanas viņi varēs izlemt, vai nolūkā noteikt savus pienākumus attiecībā uz vielām izstrādājumos saskaņā ar *REACH* regulu ir jālasa vai nav jālasa vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos nesaīsinātā redakcija.

Uzņēmumi, kas atrodas ārpus ES, šīs vadlīnijas īsumā var izmantot, lai saprastu tās prasības attiecībā uz vielām izstrādājumos, kuras jāizpilda attiecīgo izstrādājumu importētājiem ES.

2. Būtiski saprast

2.1 Kas ir izstrādājums?

Lielākā daļa privātās mājsaimniecībās un rūpniecībā visbiežāk izmantoto objektu ir izstrādājumi (piemēram, viengabala plastmasas karotes, ar presēšanu zem spiediena formēti dārza krēsli) vai integrēti izstrādājumi (piemēram, dīvāns, transportlīdzeklis, pulkstenis, elektroniskas iekārtas). *REACH* regulā izstrādājums definēts kā "objekts, kam izgatavošanā piešķir īpašu formu, virsmu vai struktūru, kas nosaka tā funkcijas vairāk nekā ķīmiskais sastāvs".

Šajā sakarībā objekta forma, virsma un struktūra nozīmē tā fizikālo izskatu un ir jāsaprot kā pazīmes, kas neietver ķīmiskās īpašības. **Forma** ir objekta trīsdimensiju veidols, ko raksturo, piemēram, dziļums, platums un augstums. **Virsmas** ir objekta ārējais slānis. **Struktūra** ir tāda "struktūras elementu" kārtība vai kombinācija, kas vajadzīga, lai pēc iespējas labāk sasniegtu konkrētu objekta mērķi, cita starpā ņemot vērā drošumu, lietderību/ērtību, izturību un kvalitāti.

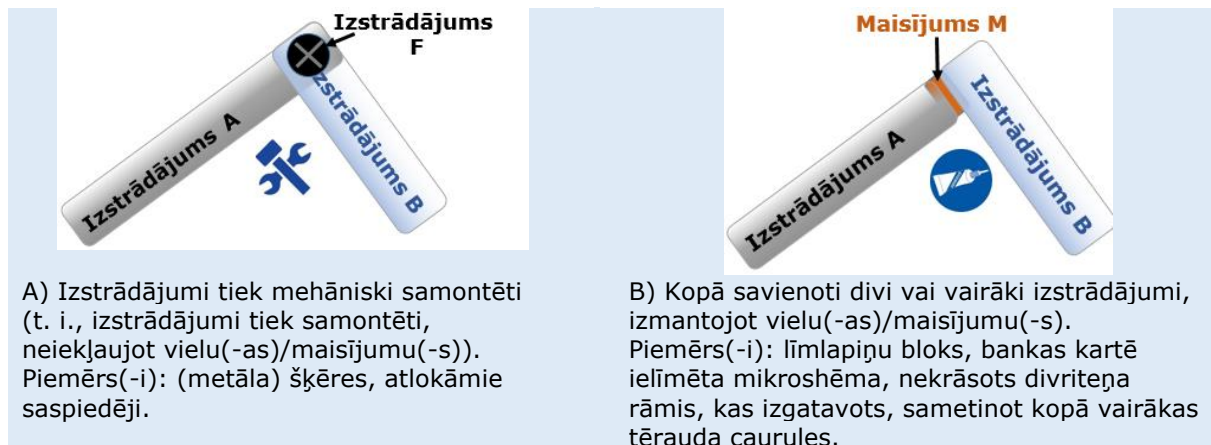
Termins "**funkcija**" izstrādājuma definīcijā ir jāinterpretē kā paredzētais mērķis, kam objektu izmantos. Šajā ziņā, piemēram, printera kasetnes funkcija ir uzdrukāt tinti/toneri uz papīra, un akumulatora funkcija ir nodrošināt elektrisko strāvu.

Izstrādājumi, kas samontēti vai savienoti kopā, joprojām ir izstrādājumi, ciktāl tie saglabā īpašu formu, virsmu vai struktūru, kam ir būtiskāka ietekme uz to funkciju nekā to ķīmiskajam sastāvam, vai ciktāl tie nekļūst par atkritumiem².

Šajās vadlīnijas un *Vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos* nesaīsinātajā redakcijā termins "**komplekss objekts**" attiecas uz jebkuru objektu, kas sastāv no vairāk nekā viena izstrādājuma. Kompleksos objektos vairāki izstrādājumi var būt savienoti vai samontēti kopā dažādos veidos. Piemēram, tie var būt mehāniski samontēti vai savienoti, izmantojot vielu(-as)/maisījumu(-s), kā parādīts 1 attēls. Jautājums par to, vai komplekss objekts var atbilst izstrādājuma definīcijai, ir atkarīgs tikai un vienīgi no konstatējuma saskaņā ar izstrādājuma definīcijā noteiktajiem kritērijiem.

¹ Eiropas Ekonomikas zonu veido Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un Eiropas Savienības dalībvalstis.

² "Atkritumi", kā definēts Atkritumu pamatdirektīvā (Direktīva 2008/98/EK).

1. attēls. Kompleksu objektu veidi

2.2 Kas ir vielu paredzētā izdalīšanās vidē no izstrādājumiem?

Vielu izdalīšanās vidē no izstrādājumiem var būt paredzēta, lai nodrošinātu papildu funkciju, kas nav tieši saistīta ar galveno funkciju. Piemēram, aromatizēta bērnu rotaļlieta ir izstrādājums, kam paredzēta vielu izdalīšanās vidē, jo rotaļlietās esošo aromātisko vielu izdalīšanās tiek apzināti plānota, lai izstrādājumu padarītu pievilcīgāku, nodrošinot patīkamu smaržu.

2.3 Kas ir kandidātu saraksta vielas?

Kandidātu saraksta vielas ir vielas, kas rada lielas bažas (SVHC) tādēļ, ka tām ir ļoti nopietna ietekme uz cilvēku veselību un vidi. Šīs vielas ir norādītas "Īpaši bīstamu kandidātu saraksta vielu sarakstā licencēšanai" (kandidātu saraksts)³, kas atrodams ECHA tīmekļa vietnē⁴. Vielas tiek iekļautas šajā kandidātu sarakstā pēc tam, kad saskaņā ar oficiālu procedūru ir panākta vienošanās par to, ka tās atbilst SVHC kritērijiem.

Ja izstrādājumos ir kandidātu sarakstā iekļauta viela, uzņēmumiem, kas izgatavo, importē un piegādā šos izstrādājumus, var attiekties papildu pienākumi.

3. Kam varētu būt pienākumi attiecībā uz vielām izstrādājumos saskaņā ar REACH regulu?

3.1 Uzņēmumi, kas izgatavo izstrādājumus

Uzņēmums ir **izstrādājuma ražotājs**, ja tas izgatavo izstrādājumus ES teritorijā neatkarīgi no tā, kā tie tiek izgatavoti un vai tos laiž tirgū. Uzņēmumiem, kas izgatavo izstrādājumus ES teritorijā, neatkarīgi no izgatavošanas procesa var būt pienākumi attiecībā uz to izstrādājumos esošajām vielām.

3.2 Uzņēmumi, kas importē izstrādājumus

Uzņēmumi, kas atrodas Eiropas Savienībā, var importēt izstrādājumus no ārvalstīm, lai vai nu piegādātu tos saviem klientiem, veiktu turpmāku pārstrādi, vai izmantotu pašu galapatēriņam. Šiem uzņēmumiem arī var būt pienākumi attiecībā uz importēto izstrādājumu sastāvā esošajām vielām tāpat kā uzņēmumiem, kas izgatavo šos izstrādājumus ES teritorijā.

³ "Īpaši bīstamu kandidātu saraksta vielu saraksts licencēšanai" turpmāk šajā dokumentā apzīmēts kā "kandidātu saraksts".

⁴ <https://echa.europa.eu/candidate-list-table>

3.3 Uzņēmumi, kas piegādā izstrādājumus

Uzņēmumiem, kas ES teritorijā laiž tirgū izstrādājumus, arī varētu būt jāizpilda noteiktas prasības attiecībā uz vielām izstrādājumos. Tas ir neatkarīgi no tā, vai uzņēmumi izgatavo šos izstrādājumus paši, vai arī tos pērk (ES teritorijā vai ārpus tās). Šajā saistībā mazumtirgotāji arī piegādā izstrādājumus, un tiem var būt pienākumi attiecībā uz izstrādājumos iekļautajām vielām.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka uzņēmumiem, kas izgatavo, importē un piegādā izstrādājumus, var būt arī citas funkcijas, un tādēļ uz tiem, papildus šajās vadlinijās īsumā izklāstītajiem pienākumiem, var attiekties arī citi pienākumi saskaņā ar REACH regulu. Kopumā uzņēmumiem ir ieteicams noteikt savus pienākumus, izmantojot ECHA tīmekļa vietnē pieejamo rīku "[Navigator](#)". Rīks "[Navigator](#)" palīdz nozares pārstāvjiem noteikt savus pienākumus saskaņā ar REACH regulu un atrast par šo pienākumu izpildi atbilstīgos norādījumus.

Turklāt *Vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos* nesaīsinātās redakcijas 1. papildinājumā izklāstīti svarīgākie REACH procesi vai darbības, kas var ietekmēt izstrādājumu ražotājus, importētājus un piegādātājus.

4. Kādi pienākumi attiecas uz vielām izstrādājumos saskaņā ar REACH regulu?

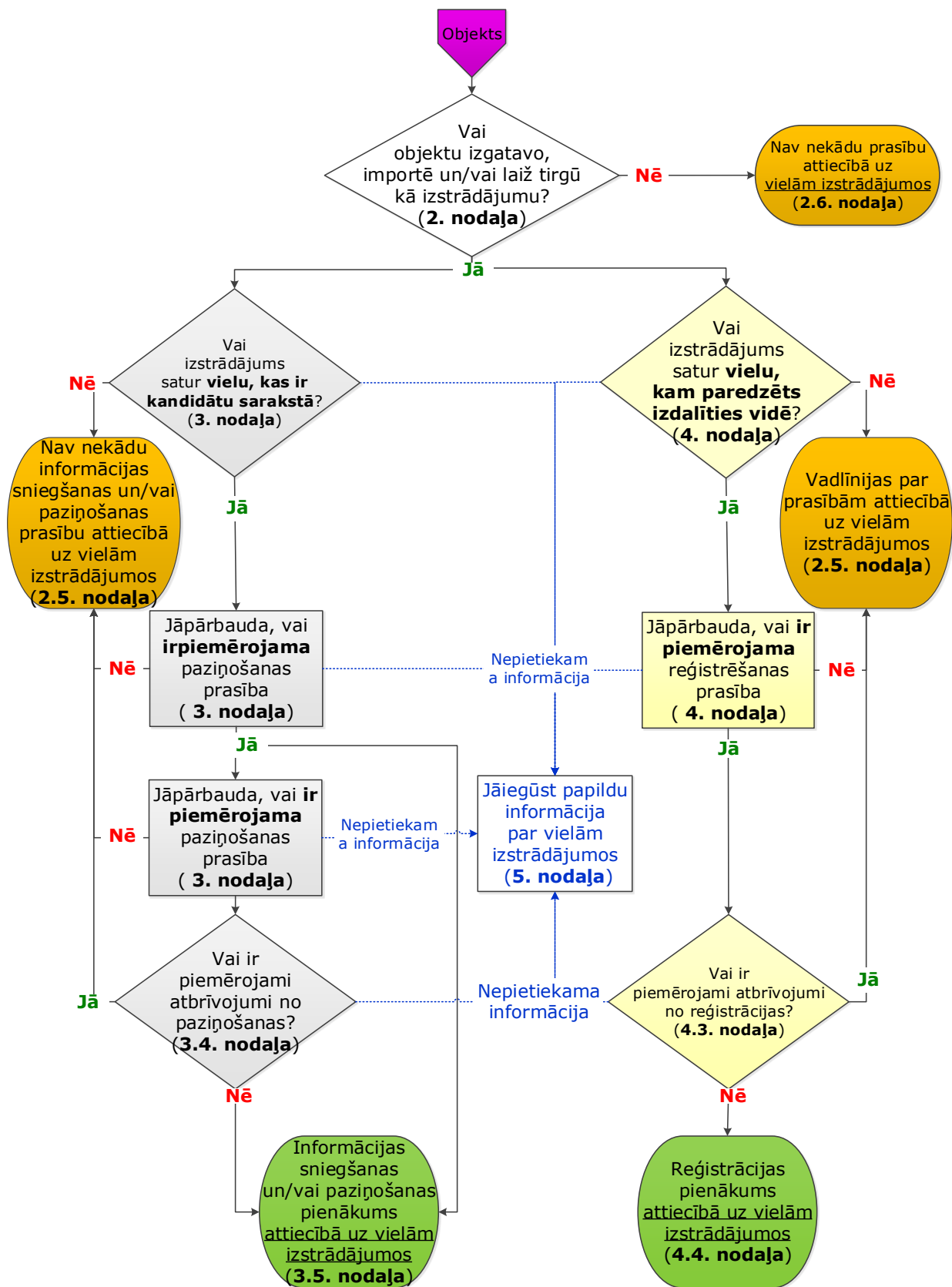
Turpmāk sniegtajā tabulā izklāstīti reģistrācijas (7. panta 1. punkts), paziņošanas (7. panta 2. punkts) un informācijas sniegšanas (33. pants) pienākumi attiecībā uz vielām izstrādājumos.

1. tabula. Pienākumi attiecībā uz vielām izstrādājumos

Pienākums	Izstrādājumos iekļautu vielu reģistrācija	Paziņošana par izstrādājumos iekļautām vielām	Informācijas sniegšana par izstrādājumos iekļautām vielām
Juridiskais pamats REACH regulā	7. panta 1. punkts	7. panta 2. punkts	33. pants
Dalībnieki, uz kuriem tas attiecas	Izstrādājuma ražotāji un izstrādājuma importētāji	Izstrādājuma ražotāji un izstrādājuma importētāji	Izstrādājuma piegādātāji
Vielas, uz ko tas attiecas	Vielas, kam no izstrādājumiem paredzēts izdalīties vidē	Vielas, kas ietvertas īpaši bīstamu kandidātu saraksta vielu sarakstā licencēšanai	Vielas, kas ietvertas īpaši bīstamu kandidātu saraksta vielu sarakstā licencēšanai
Tonnāžas robežlielums	1 tonna gadā	1 tonna gadā	-
Koncentrācijas robežlielums izstrādājumā	-	0,1 masas procents	0,1 masas procents
Atbrīvojums no pienākuma ir iespējams, pamatojoties uz:			
viela jau ir reģistrēta šim lietošanas veidam (7. panta 6. punkts)	jā	jā	nē

Pienākums	Izstrādājumos iekļautu vielu reģistrācija	Paziņošana par izstrādājumos iekļautām vielām	Informācijas sniegšana par izstrādājumos iekļautām vielām
iedarbību var novērst (7. panta 3. punkts)	nē	jā	nē

Turpmāk sniegtajā plūsmas diagrammā (2 attēls) ir sniegts pārskats par galvenajiem posmiem pienākumu noteikšanas procesā saistībā ar izstrādājumos iekļautām vielām un norādīts, kuras attiecīgās sadaļas vadlīniju nesaīsinātajā redakcijā varētu būt lasītājam būtiskas.

2. attēls. Vispārīgi procesi pienākumu noteikšanai saistībā ar vielām izstrādājumos saskaņā ar 7. un 33. pantu

4.1 Prasības attiecībā uz kandidātu saraksta vielām izstrādājumos

4.1.1 Informācijas sniegšana par vielām izstrādājumos

Visiem tāda izstrādājuma piegādātājiem, kas satur kādu vielu, ir izstrādājuma saņēmējam (33. panta 1. punkts) vai patērētājam (33. panta 2. punkts) jāsniedz sev pieejamā attiecīgā drošības informācija, ja ir izpildīti abi turpmāk sniegtie nosacījumi:

- viela ir ietverta kandidātu sarakstā (skatīt 2. sadaļu), un
- vielas koncentrācija izgatavotos un/vai importētos izstrādājumos pārsniedz 0,1 masas procentu.

Informācija ir jāsniedz izstrādājuma **saņēmējam**⁵ brīdī, kad izstrādājums tiek piegādāts pirmo reizi pēc vielas iekļaušanas kandidātu sarakstā, un bez maksas **patērētājam pēc viņa pieprasījuma** 45 kalendāro dienu laikā pēc šāda pieprasījuma saņemšanas.

Ja kandidātu sarakstā ietvertas vielas saturoša izstrādājuma drošai lietošanai nav vajadzīga nekāda konkrēta informācija, piemēram, ja visos izstrādājuma dzīves cikla posmos, ietverot iznīcināšanas posmu⁶, var novērst iedarbību, izstrādājuma saņēmējiem vai patērētājiem ir **vismaz jāpaziņo attiecīgās vielas nosaukums**. Sniegtajā informācijā būtu skaidri jānorāda, ka viela ir iekļauta kandidātu saraksta aktuālākajā redakcijā un ka tādēļ tiek sniegta informācija.

Attiecībā uz vispārīgo pienākumu sniegt informāciju par vielām izstrādājumos (t. i., informācijas sniegšana saņēmējiem un patērētājiem), lūdzu, ņemt vērā, ka:

- kandidātu sarakstā ietvertas vielas koncentrācijas robežlielums, kas attiecas uz visiem piegādātājiem izstrādājumiem, ir 0,1 masas procents. Šis robežlielums attiecas uz katru izstrādājumu objektā, kas izgatavots no vairāk nekā viena izstrādājuma, kuri savienoti vai samontēti kopā (kompleksi objekti);
- šie pienākumi nav saistīti ar tonnāžu;
- izplatītājs, kas patērētājiem piegādā izstrādājumus, nevar savu pienākumu sniegt informāciju patērētājam pēc pieprasījuma izpildīt, vienkārši norādot patērētājam uz savu piegādātāju vai izstrādājumu ražotāju/importētāju;
- informācijas sniegšanas pienākumi izriet no kandidātu saraksta vielas klātbūtnes izstrādājumā. Šie pienākumi ir piemērojami neatkarīgi no tā, vai piegādātājs ir informēts par vielu klātbūtni. Tādēļ piegādātāja interesēs ir censties iegūt informāciju par kandidātu saraksta vielu klātbūtni;
- informācijas sniegšana pēc patērētāja pieprasījuma nav atkarīga no tā, vai izstrādājumu ir iegādājies šis konkrētais patērētājs.

4.1.2 Paziņošana par vielām izstrādājumos

Paziņošana paredz iesniegt *ECHA* konkrētu informāciju par vielu un tās izmantošanu izstrādājumos, kā arī par izstrādājuma lietošanu. Paziņojumu par izstrādājumos iekļautu vielu **izstrādājuma ražotājs vai importētājs** sniedz, ja viela atbilst visiem turpmāk sniegtajiem nosacījumiem:

- viela ir ietverta kandidātu sarakstā (skatīt 2. sadaļu), un

⁵ Termins "saņēmējs" attiecas uz rūpnieciskiem vai profesionāliem lietotājiem un izplatītājiem, bet ne uz patērētājiem.

⁶ Ir ieteicams dokumentēt pamatojumu, kādēļ tika secināts, ka ir jānorāda tikai vielas nosaukums, lai nodrošinātu izstrādājuma drošu lietošanu (skatīt vadlīniju nesaīsinātās redakcijas 2.6. apakšsadaļu).

- vielas koncentrācija izgatavotos un/vai importētos izstrādājumos pārsniedz 0,1 masas procentu, un
- vielas kopējais apjoms visos izgatavotajos un/vai importētajos izstrādājumos, kuros šīs vielas koncentrācija ir lielāka par 0,1 masas procentu, pārsniedz 1 tonnu vienam ražotājam/importētājam gadā.

Tomēr paziņojums nav jāsniedz, ja viela atbilst kādam no turpmāk sniegtajiem nosacījumiem:

- ražotājs/importētājs var novērst vielas iedarbību uz cilvēkiem un vidi parastos vai loģiski prognozējamos lietošanas apstākļos, arī apglabāšanas apstākļos (t. i., var pierādīt, ka izstrādājumu darbmūža, kā arī atkritumu stadijas laikā nenotiek nekāda vielas iedarbība);
- konkrētais uzņēmums vai cits uzņēmums vielu jau ir reģistrējis attiecīgai lietošanai (t. i., vielas lietošanai izstrādājumā);
- ražotājs/importētājs izstrādājumus ir izgatavojis un/vai importējis tikai pirms vielas iekļaušanas kandidātu sarakstā.

Vielas koncentrācijas robežlielums 0,1 masas procenti attiecas uz katru izgatavoto vai importēto izstrādājumu. Šis robežlielums attiecas uz katru kompleksa objekta izstrādājumu. Kompleksa objekta importētājs ir to dažādo izstrādājumu importētājs, no kuriem ir izgatavots kompleksais objekts, un tādēļ tā rīcībā ir jābūt vajadzīgajai informācijai par katru no šiem izstrādājumiem, lai tas spētu pildīt paziņošanas pienākumus. *Vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos* nesaīsinātās redakcijas 3.2.2. sadaļā var skatīt papildu informāciju un scenārijus saistībā ar to, kurš ir atbildīgs par paziņošanu attiecībā uz katru izstrādājumu, kas ietilpst kompleksā objektā. Tajā sniegti ilustratīvi scenāriji par objektiem, kas samontēti, savienoti vai pārklāti Eiropas Savienībā, un par importētiem kompleksiem objektiem.

Paziņojums par izstrādājumos esošām vielām jāsniedz ne vēlāk kā 6 mēnešus pēc vielas iekļaušanas kandidātu sarakstā.

4.2 Prasības attiecībā uz vielām, kam no izstrādājumiem paredzēts izdalīties vidē

4.2.1 Izstrādājumos iekļautu vielu reģistrācija

Reģistrācija ir tādas tehniskās dokumentācijas iesniegšana *ECHA*, kurā ietverta informācija par vielas īpašībām, un, ja nepieciešams, ķīmiskās drošības ziņojums, kurā dokumentēts šīs vielas ķīmiskās drošības novērtējums. Izstrādājumos iekļautu vielu reģistrācija ir obligāta **izstrādājuma ražotājam vai importētājam** tikai tad, ja viela atbilst turpmāk sniegtajiem diviem nosacījumiem:

- vielai paredzēts izdalīties vidē no izgatavotajiem un/vai importētajiem izstrādājumiem parastos vai loģiski prognozējamos lietošanas apstākļos, un
- vielas kopējais apjoms visos izgatavotajos un/vai importētajos izstrādājumos, no kuriem vielai paredzēts izdalīties vidē, pārsniedz 1 tonnu gadā.

Attiecībā uz otro nosacījumu jāņem vērā gan tie vielas apjomi, kam paredzēts izdalīties, gan arī apjomi, kam nav paredzēts izdalīties vai kas neizdalās vispār. Turklāt, ja tiek izgatavoti un/vai importēti dažāda veida izstrādājumi, kuros ir viela, kam paredzēts izdalīties vidē, ir jāskaita visos izstrādājumos esošie šādas vielas daudzumi.

Ja viela neatbilst iepriekšminētajiem nosacījumiem, *ECHA* tomēr var pieņemt lēmumu, ka izstrādājuma ražotājam vai importētājam ir jāreģistrē jebkura attiecīgajā izstrādājumā esoša viela, ja vielas daudzums pārsniedz 1 tonnu gadā un ir aizdomas, ka viela no izstrādājuma izdalās, radot apdraudējumu cilvēku veselībai vai videi.

Jebkurā gadījumā izstrādājuma ražotājam vai importētājam viela nav jāreģistrē, ja cits uzņēmums šo vielu jau ir reģistrējis attiecīgajam lietošanas veidam (t. i., izstrādājumā iekļautas vielas lietošanas veids).

5. Praktiski norādījumi, lai konstatētu prasības attiecībā uz vielām izstrādājumos

Šīs sadaļas mērķis ir sniegt īpašu atbalstu 4. sadaļā aprakstīto prasību konstatēšanā attiecībā uz vielām izstrādājumos.

5.1 Lēmuma pieņemšana par to, vai objekts ir izstrādājums

Pareizs, atbilstīgi un labi dokumentēts lēmums par to, kas ir izstrādājums saskaņā ar *REACH* regulu, ir būtisks jautājums, nosakot savu kā izstrādājumu ražotāja, importētāja un piegādātāja nozīmi un pienākumus.

Daudzos gadījumos *REACH* regulā sniegtās izstrādājuma definīcijas (skatīt 2.1. sadaļu) piemērošana ir vienkārša. Tādējādi lēmumu par to, vai objekts ir izstrādājums, ir iespējams pieņemt tiešā veidā, salīdzinot fizikālo un ķīmisko īpašību nozīmību objekta funkcijas nodrošināšanai, t. i., kā norādīts darbplūsmas 1. un 2. posmā, kas attēlots 3 attēls. Tomēr gadījumos, kad nav iespējams nepārprotami secināt, vai objekts atbilst *REACH* regulā sniegtajai izstrādājuma definīcijai, ir vajadzīgs padziļināts novērtējums.

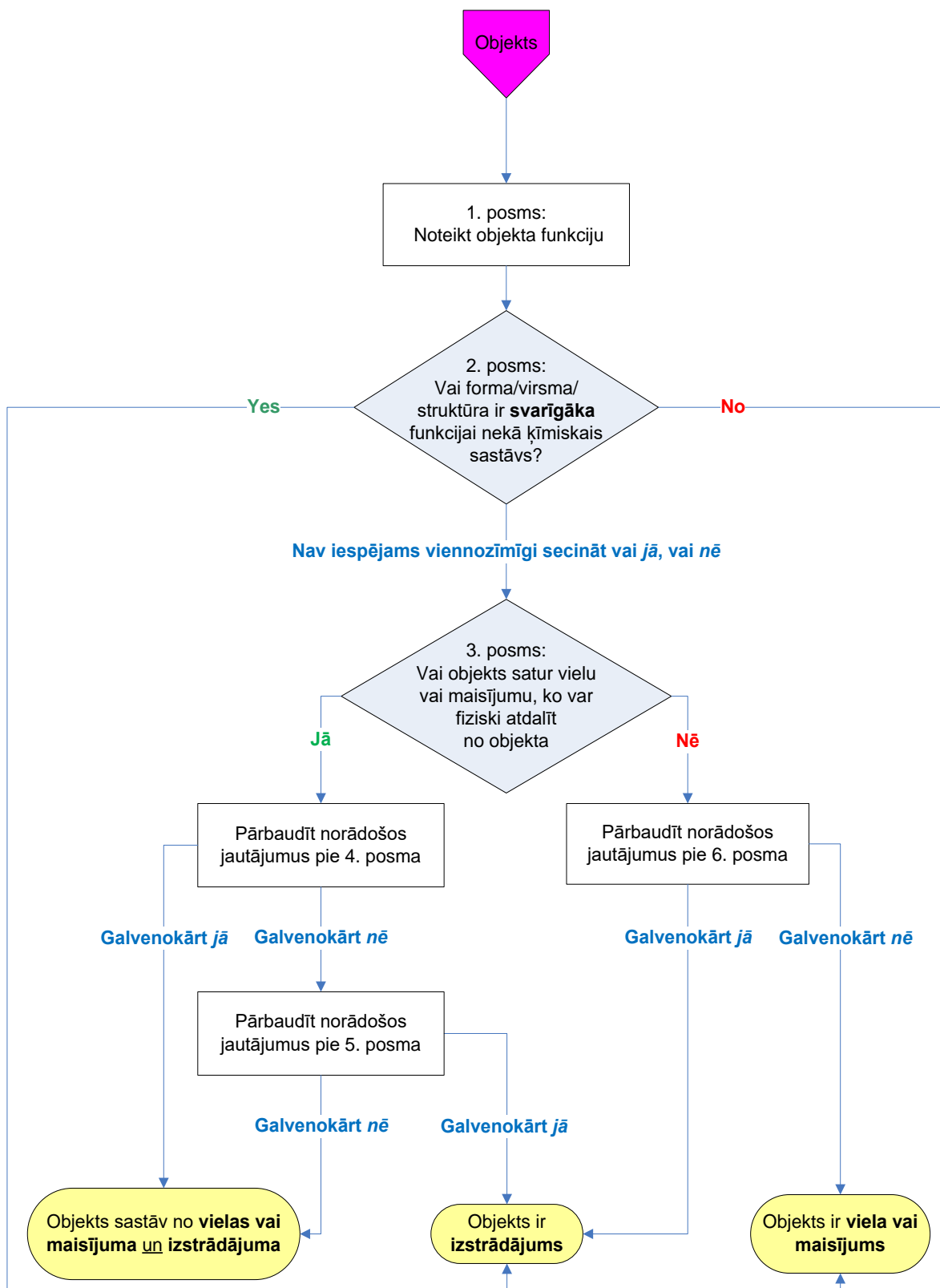
Pirms šā novērtējuma veikšanas ir jāvērtē, vai objekts satur vielu vai maisījumu, ko var fiziski nodalīt no objekta (piemēram, lejoj vai izspiežot ārā (skatīt 3. posmu)). Atkarībā no šīs argumentācijas novērtējuma pamatā varētu būt atbildes uz vairākiem jautājumiem, kas sniegti 4. un 5. posmā vai kas sniegti 6. posmā. Šīs atbildes dotu iespēju secināt, vai objektam ir izstrādājuma statuss.

Viens šā procesa rezultāts var būt tāds, ka objekts ir izstrādājuma (kas darbojas kā konteiners vai nesējmateriāls) un vielas/maisījuma apvienojums, piemēram, printera kasetne vai mitrā tīrīšanas salvete. Jāņem vērā, ka šāda objekta importētāju vai piegādātāju uzskata arī par vielas/maisījuma importētāju vai piegādātāju. Tādējādi šādai personai var būt arī papildu pienākumi, ne tikai izstrādājumu importētāju un piegādātāju pienākumi. Tas nozīmē, ka vielas konteinerā vai uz nesējmateriāla, iespējams, ir, piemēram, jāreģistrē vai jāpiegādā kopā ar drošības datu lapu. Tādēļ izstrādājuma un vielas/maisījuma apvienojuma importētājiem un piegādātājiem ir atsevišķi jāpārbauda, vai ir piemērojami uz izstrādājumu attiecināmie pienākumi un uz vielu/maisījumu attiecināmie pienākumi.

2. posmā pirms pāriešanas uz nākamajiem soļiem ir ļoti ieteicams izvērtēt to, vai izstrādājums būtu jāuzskata par "izstrādājumu, kurā ir viela/maisījums, kam paredzēta izdalīšanās vidē", kā noteikts 2.2. sadaļā.

3.–6. posms bija izveidots, lai palīdzētu veikt padziļinātu novērtējumu attiecībā uz konkrētām lielām objektu (apakš)grupām, kam ir kopīgas īpašības. Ņemiet vērā, ka šie soļi neaptver visus iespējamus objektus, tādēļ tie var nenodrošināt galīgā lēmuma pieņemšanu par objektu, kam veic novērtējumu. Šādos gadījumos novērtējumā ir jāņem vērā citi konkrēti apsvērumi, kas ļaus atbildēt uz darbplūsmas 2. posma jautājumiem.

Katrs posms ir sīkāk aprakstīts *Vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos* nesaīsinātās redakcijas 2.3. sadaļā.

3. attēls. Plūsmas diagramma, kas attēlo lēmuma pieņemšanu par to, vai objekts ir izstrādājums

5.2 Lēmuma pieņemšana par to, vai ir paredzēta vielas izdalīšanās vidē

Ja vielai ir paredzēts no izstrādājuma izdalīties vidē, tā, iespējams, jāreģistrē saskaņā ar *REACH* regulu. Tāpēc, lai noteiktu iespējamo pienākumu reģistrēt šo izstrādājumos iekļauto vielu, ir būtiski konstatēt, vai šīs vielas izdalīšanās no izstrādājumiem ir paredzēta vai nē.

Ja objekta galvenā funkcija ir piegādāt vielu vai maisījumu, tad šis objekts parasti ir jāuzskata par izstrādājuma un vielas/maisījuma apvienojumu. Šī vielas/maisījuma piegāde nav uzskatāma par "paredzētu izdalīšanos" no izstrādājumiem saskaņā ar *REACH*.

Tādējādi vielai ir paredzēts no izstrādājumiem izdalīties vidē, ja tā izpilda **papildu funkciju**, ko nebūtu iespējams panākt bez vielas izdalīšanās (piemērs par smaržvielām bērnu rotaļlietā tika sniegts 2.2. iedaļā). Savukārt vielu izdalīšanās vidē izstrādājumu novecošanas dēļ, nolietošānās dēļ vai kā izstrādājuma darbības nenovēršama blakne parasti netiek uzskatīta par paredzētu izdalīšanos. Izdalīšanās kā tāda nenodrošina funkciju pašu par sevi.

Turklāt vielas izdalīšanās vidē no izstrādājuma uzskatāma par paredzētu, ja tas notiek **parastos vai loģiski prognozējamos lietošanas apstākļos**. Tas nozīmē, ka vielai ir jāizdalās vidē izstrādājuma darbības gaitā. Tādēļ vielas izdalīšanās vidē izstrādājuma dzīves cikla izgatavošanas vai iznīcināšanas posmā nav paredzēta izdalīšanās. Tāpat arī tāda izdalīšanās vidē, kas notiek negadījuma rezultātā vai jebkāda veida neatbilstīgas lietošanas dēļ, kas nav saskaņā ar izstrādājuma lietošanas instrukcijām, nenotiek parastos vai loģiski prognozējamos lietošanas apstākļos, netiek uzskatīta par paredzētu izdalīšanos.

5.3 Koncentrācijas un tonnāžas noteikšana attiecībā uz izstrādājumos iekļauto kandidātu saraksta vielu

Kandidātu saraksta vielas koncentrācijas noteikšana ir būtiska, lai pārbaudītu, vai ir piemērojami **informācijas sniegšanas** un **paziņošanas** pienākumi.

Kandidātu saraksta vielu var iekļaut izstrādājumā tā izgatavošanas laikā. Vēlākā posmā to arī var iekļaut esošajā izstrādājumā vai uz tā (izolēts vai kompleksā objektā iekļauts izstrādājums), izmantojot kandidātu saraksta vielu kā tādu vai maisījuma sastāvā (piemēram, pārklājumi, gruntskrāsas, adhezīvi, hermētiķi), kā rezultātā tā kļūst par izstrādājuma (vai kompleksa objekta) neatņemamu daļu.

2. tabula ir sniegta vairāki scenāriji, kas parāda, kā noteikt kandidātu saraksta vielas koncentrāciju izstrādājumā (masas procentos).

2. tabula. Scenāriji, kas atspoguļo, kā noteikt kandidātu saraksta vielas koncentrāciju izstrādājumos (masas procentos)

Scenārijs	Kandidātu sarakstā ietvertas vielas koncentrācijas aprēķināšana (masas procentos)	Piemērs(-i)
I. Izstrādājums ir izgatavots no kandidātu saraksta vielas kā tādas vai maisījumā	Koncentrāciju aprēķina pret izstrādājuma kopējo svaru, t. i., dalot kandidātu saraksta vielas svaru izstrādājumā ar izstrādājuma kopējo svaru.	Plastmasas izstrādājums, kas izgatavots no maisījuma (piemēram, ar presēšanu zem spiediena formēts krēsls, plastmasas uzdruka T kreklam), kas satur kandidātu saraksta vielu.
II. Kandidātu saraksta vielu kā tādu vai maisījumā izmanto divu vai vairāku izstrādājumu savienošanai (komplekss objekts)	Kandidātu saraksta vielas koncentrāciju aprēķina pret kompleksa objekta kopējo svaru, t. i., dalot kandidātu saraksta vielas svaru kompleksajā objektā ar kompleksā objekta kopējo svaru.	Skatīt 1 attēls B).

Scenārijs	Kandidātu sarakstā ietvertas vielas koncentrācijas aprēķināšana (masas procentos)	Piemērs(-i)
III. Kandidātu saraksta viela pārklājumos		Pārklājuma maisījumu piemēri: krāsa, laka, pernica, funkcionālais pārklājums
III. A) Pilnībā pārklāts izstrādājums	Kandidātu saraksta vielas koncentrāciju (pilnībā/daļēji) pārklātā izstrādājumā aprēķina pret pārklātā izstrādājuma kopējo svaru, t. i., dalot kandidātu saraksta vielas svaru pārklātajā izstrādājumā ar izstrādājuma kopējo svaru	
III. B) Daļēji pārklāts izstrādājums		
III. C) Pārklāts komplekss objekts	Kandidātu saraksta vielas koncentrāciju aprēķina pret kompleksā objekta kopējo svaru, t. i., dalot kandidātu saraksta vielas svaru pārklātajā kompleksajā objektā ar pārklātā kompleksā objekta kopējo svaru.	
IV. Ļoti kompleksi objekti (vienkāršāku komplekso objektu un papildu izstrādājumu apvienojumi)	Aprēķina noteikumi, kas izklāstīti I–III scenārijā iepriekš, attiecas uz katru izstrādājumu vai vienkāršāku komplekso objektu.	Dīvāns, divritenis, mobilais tālrunis, automobilis un gaisa kuģis.

Viens no **paziņošanas pienākuma** nosacījumiem ir 1 tonnas robežlielums vienam dalībniekam gadā attiecībā uz kandidātu saraksta vielu visos izgatavotajos un/vai importētajos izstrādājumos, ja tās koncentrācija pārsniedz 0,1 masas procentu.

Lai aprēķinātu vienas un tās pašas kandidātu saraksta vielas kopējo daudzumu tonnās visos viena dalībnieka izgatavotajos un importētajos izstrādājumos (vai nu izolētos izstrādājumos, vai kompleksos objektos iekļautos izstrādājumos), ir jāīsteno šādi 3 posmi:

1. Jānosaka, vai attiecīgās kandidātu saraksta vielas koncentrācija pārsniedz koncentrācijas robežlielumu 0,1 % (masas) katram izgatavotajam vai importētajam izstrādājumam.

Kandidātu saraksta vielu koncentrāciju izstrādājumos vai kompleksos objektos aprēķina, kā norādīts 2. tabulā.

2. Jāaprēķina šīs kandidātu saraksta vielas daudzums tonnās gada laikā izgatavotajā vai importētajā izstrādājumā vai izstrādājuma veidā, ja tās koncentrācija pārsniedz koncentrācijas robežlielumu 0,1 % (masas).

3. Jāaprēķina kopējais daudzums tonnās visos izstrādājumos, saskaitot katram izstrādājumam vai izstrādājumu veidam aprēķinātos daudzumus saskaņā ar 2. punktu iepriekš.

Ja kandidātu saraksta vielas kopējais daudzums visos izgatavotajos un/vai importētajos izstrādājumos, kas satur vairāk par 0,1 masas procentu šīs vielas, dalībniekam pārsniedz 1 tonnu gadā, ražotājam/importētājam ir pienākums *ECHA* iesniegt paziņojumu par vielu izstrādājumos attiecībā uz šo kandidātu saraksta vielu.

5.4 Piemērojamības noteikšana attiecībā uz atbrīvojumiem no paziņošanas pienākuma

Var būt piemērojami divi konkrēti atbrīvojumi no pienākuma paziņot par vielām izstrādājumos:

- a) atbrīvojums, pamatojoties uz iedarbības novēršanu;
- b) atbrīvojums attiecībā uz vielām, kas jau ir reģistrētas šim lietošanas veidam.

Saskaņā ar 7. panta 3. punktu paziņošana nav nepieciešama, ja parastos vai loģiski prognozējamos lietošanas apstākļos⁷, arī apglabāšanas apstākļos⁸, izstrādājumu ražotājs vai importētājs var novērst iedarbību uz cilvēkiem vai vidi. Ražotājam/importētājam, kas vēlas pierādīt iedarbības novēršanu, ir jānodrošina, lai kandidātu saraksta *SVHC nenonāktu* saskarē ar cilvēkiem vai vidi. Novērtējot iedarbības novēršanu, ir jāņem vērā visi iedarbības veidi visos dzīves cikla posmos (izstrādājuma darbmužs un atkritumu stadija).

Saskaņā ar 7. panta 6. punktu paziņojums par vielu izstrādājumos nav nepieciešams, ja viela ir jau reģistrēta šādam lietošanas veidam. Tas attiecas uz jebkuru šīs vielas lietošanas veida reģistrāciju tajā pašā piegādes ķēdē vai jebkurā citā piegādes ķēdē, t. i., lai būtu piemērojams šāds paziņošanas atbrīvojums, reģistrētājam nav obligāti jābūt tajā pašā piegādes ķēdē, kurā ir potenciālais paziņotājs. Viela ir jau reģistrēta konkrētam lietošanas veidam, ja ir izpildīti šādi divi nosacījumi:

- viela ir tāda pati kā jau reģistrētā viela;
- lietošanas veids ir tāds pats kā vielas reģistrācijā aprakstītais lietošanas veids, t. i., reģistrācijā ir minēts izstrādājuma lietošanas veids.

Informācija par vielām **ECHA izplatīšanas portālā**, kam var piekļūt *ECHA* tīmekļa vietnē <http://echa.europa.eu/information-on-chemicals>, parasti būs nepietiekama, lai izdarītu secinājumus par divu lietošanas veidu vienlīdzību nolūkā konstatēt, vai ir piemērojams atbrīvojums saistībā ar to, ka viela ir jau reģistrēta attiecīgajam lietošanas veidam.

Jāņem vērā, ka var būt nepieciešami papildu resursi un var būt grūtāk pienācīgi novērtēt un dokumentēt iedarbības izslēgšanu vai noskaidrot, vai viela jau ir reģistrēta attiecīgajam lietošanas veidam, nekā sagatavot un iesniegt paziņojumu par vielu izstrādājumos. Būtu jādokumentē piemērojamā atbrīvojuma pamatojums, lai to pēc pieprasījuma varētu uzrādīt īstenošanas iestādēm.

Papildu apsvērumi par atbrīvojumu piemērojamību attiecībā uz pienākumiem paziņot par izstrādājumos esošām vielām ir sniegti vadlīniju nesaīsinātās redakcijas 3.3. sadaļā.

6. Kā izpildīt pienākumu sniegt informāciju par vielām izstrādājumos

Izstrādājumu ES ražotājiem un importētājiem un visiem piegādes ķēdes dalībniekiem ir jāpaziņo informācija lejupējiem piegādes ķēdes dalībniekiem par kandidātu saraksta vielu klātbūtni (kuru koncentrācijas līmenis pārsniedz 0,1 masas procentu). Sniegtajai informācijai jābūt pietiekamai, lai būtu iespējams droši lietot izstrādājums, kurus tie laiž tirgū. Piegādes ķēdes rūpnieciskajiem/komerciālajiem lietotājiem šī informācija būtu jāsaņem procesa gaitā, savukārt patērētājiem tā ir jāpieprasa. Ieteicams vienmēr sniegt atbildi uz patērētāju pieprasījumu, pat tad, ja izstrādājumā nav kandidātu saraksta vielu.

Nosakot, kāda informācija ir jāapkopo un jāpaziņo, lai būtu iespējama izstrādājuma droša lietošana, izstrādājuma piegādātājam ir jāņem vērā visi izstrādājuma lietošanas dzīves cikli. Tie

⁷ Termini "parasti lietošanas apstākļi" un "loģiski prognozējami lietošanas apstākļi" ir izskaidroti 5.2. sadaļā.

⁸ Termins "iznīcināšana" ietver arī atkritumu stadiju. Šis posms ir jāņem vērā iedarbības novērtējumā kā viens no vielas dzīves cikla posmiem, lai pierādītu "iedarbības novēršanu".

var, piemēram, ietvert:

- izstrādājumu turpmāku rūpniecisko un profesionālo apstrādi vai montāžu;
- izstrādājumu (atkārtotu) iepakojšanu vai uzglabāšanu;
- izstrādājumu rūpniecisko, profesionālo un patērētāju veiktās lietošanas beigas, tostarp uzstādīšanu un apkopi.

Turklāt piegādātājam būtu jāņem vērā izstrādājumu pārstrāde un iznīcināšana, kā arī izstrādājumu iespējama neatbilstīga lietošana (ko it sevišķi varētu pieļaut patērētāji).

Izstrādājuma ražotājam vai importētājam kā pirmajam izstrādājuma piegādes ķēdes dalībniekam ir jāņem vērā visi loģiski prognozējamie pasākumi un darbības saistībā ar tā izstrādājumu lejupējā piegādes ķēdē. Zemāk stāvošajiem piegādes ķēdes dalībniekiem, kam, iespējams, ir precīzāka izpratne par to, kad un kā izstrādājumu izmantos tā nākamais(-ie) lietotājs(-i), katram būtu jānosaka, kāda papildu informācija ir tiem pieejama un būtiska saistībā ar klientu īstenotajām darbībām.

Visiem dalībniekiem, saņemot informāciju par kandidātu saraksta vielu klātbūtni un drošu lietošanu, ir attiecīgā informācija jānodod nākamajam piegādes ķēdes dalībniekam vai patērētājiem (pēc pieprasījuma), ņemot vērā tirgū laistā izstrādājuma paredzamos lietošanas veidus un apstākļus.

Kompleksu objektu gadījumā informācijas sniegšanas prasības saskaņā ar *REACH* regulas 33. pantu attiecas uz katru izstrādājumu, kas satur kandidātu saraksta vielu koncentrācijā, kas pārsniedz 0,1 masas procentu un kas ir iekļauts kompleksā objektā.

REACH regulā nav norādīts konkrēts formāts informācijas sniegšanai attiecībā uz izstrādājumos iekļautām vielām. Ir jāizvēlas piemērotākais informācijas sniegšanas formāts atkarībā no informācijas satura un saņēmēja (piemēram, rūpnieciski vai profesionāli lietotāji, patērētāji).

Standarta atbildes vēstules var būt piemērots veids patērētāju informēšanai, savukārt profesionālos vai rūpnieciskos lietotājus, iespējams, būtu labāk informēt ar atsevišķām lietošanas instrukcijām. Vairāku iespējamo formātu vidū ir arī IT sistēmas vai rīki, kas ir pieejami, lai atvieglotu informācijas sniegšanu piegādes ķēdē un patērētājiem.

7. Kur atrast papildu norādījumus?

Šīm vadlīnijām īsumā būtu jāsniedz nepieciešamais atbalsts lēmumu pieņemšanā, lai noteiktu iespējamus pienākumus attiecībā uz vielām izstrādājumos saskaņā ar *REACH* regulu. Tomēr mēs iesakām izskatīt *Vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos* nesaīsināto redakciju, lai secinātu, vai prasības attiecībā uz vielām izstrādājumos jāpiemēro vai nē.

Vadlīniju nesaīsinātajā redakcijā ir ietverti sīkāk izstrādāti skaidrojumi par jēdzieniem un principiem, kas aprakstīti šajā dokumentā, kā arī sniegti attiecīgi piemēri.

Ne vienmēr uzņēmumu, kas izgatavo, importē vai laiž tirgū izstrādājumus, rīcībā ir informācija, kas nepieciešama, lai noskaidrotu, vai ir piemērojami pienākumi, kas attiecas uz vielām izstrādājumos. Daudzos gadījumos izstrādājumos esošās vielas var konstatēt un to daudzumus var aprēķināt tikai tad, ja attiecīgo informāciju nodrošina piegādes ķēdes dalībnieki. Tādēļ **informācijas sniegšana piegādes ķēdē** ir svarīgākais un efektīvākais veids, kā apkopot informāciju, kas vajadzīga savu pienākumu noteikšanai un izpildei saskaņā ar *REACH* regulu. Lai gan ķīmiskā analīze ir noderīga zināmās situācijās (piemēram, lai iegūtu un apstiprinātu atbilstībai vajadzīgo informāciju), tā var dot neskaidrus rezultātus un/vai būt ļoti dārga, un tādējādi tā nav ieteicama kā vēlamais instruments informācijas iegūšanai.

Vadlīniju par prasībām attiecībā uz vielām izstrādājumos nesaīsinātās redakcijas 5. sadaļā sniegti vispārīgi ieteikumi izstrādājumu ražotājiem, importētājiem un citiem piegādātājiem par pienākumu izpildi saistībā ar tādas informācijas iegūšanu un izvērtēšanu, kas nepieciešama ar

vielām izstrādājumos saistīto pienākumu īstenošanai. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad piegādātājs šo informāciju jau nav saņēmis no piegādes ķēdes. Vadlīniju nesaišinātās redakcijas 5. papildinājumā ir papildināti vispārējie ieteikumi attiecībā uz kompleksiem objektiem.

EIROPAS ĶĪMIKĀLIJU AĢENTŪRA
ANNANKATU 18, P.K. 400,
FI-00121, HELSINKI, SOMIJA
ECHA.EUROPA.EU